

GELIEFDE NATUURPARELS

Op Hees en Soesterveen zijn afwisselende natuurgebieden. Mensen uit de omgeving koesteren beide gebieden vanwege de rust, de kleinschaligheid, de rijkdom aan bloemen en dieren en de boeiende verhalen over de wijze waarop onze voorouders er woonden en werkten. Het is hoog tijd meer aandacht aan deze gebieden te besteden en plannen voor de toekomst te maken. We willen deze natuurparels weer laten schitteren ook naar de wensen van onze achterban in de omgeving.

Natuurvisie Op Hees en Soesterveen, 2014-2032.

Natuurmonumenten

Ongekende variatie

De afwisseling in Op Hees van graslanden, akkers, bossen, houtwallen, singels en sloten kom je in ons land nog maar weinig tegen. Het Soesterveen is het laatste stukje van de uitgestrekte hoogveengebieden die er aan de rand van de Utrechtse Heuvelrug zijn geweest. Dit Soesterveen is een zeer kwetsbaar natuurterrein en ligt daarom ook een beetje verstopt. Juist door die afwisseling in beide natuurgebieden vinden veel dieren en planten er een geschikt leefgebied. Roofvogels, zoals havik, sperwer en torenvalk, en zangvogels, zoals boomklever en kleine bonte specht. Maar liefst vijf soorten vleermuizen komen in het gebied voor, net als boomarter, das en ree. De hazelworm is in Op Hees gezien, de ringslang in het Soesterveen. In de bossen groeien brede wespenorchis, dubbelloof en hengel. In het voorjaar kleuren pinksterbloemen de graslanden lila. Langs het veen staat de blauwe bosbes. In het veen zelf zijn na herstelwerk kleine zonnedauw, moeraswolfsklauw en veenpluis teruggekeerd. Boven de planten dansen groentjes en groot dikkopjes, vlinders die alleen in dit soort landschappen voorkomen.

1 Het Soesterveen gaat weer leven

Activiteit: vergroten en vernatten van de vochtige heide en het veen van 2 tot 13 hectare

Doel: zodanig verbeteren van het Soesterveen dat bijzondere en bedreigde planten er duurzaam kunnen voortleven, zoals kleine zonnedauw, draadzegge en dopheide, evenals allerlei veenmossen

Beheer:

- verbinden twee deelgebiedjes
- verhogen van het waterpeil door het plaatsen van stuwen en een duiker, het dempen of ondiep maken van sloten, het afgraven van graslanden, en het opschonen en opnieuw uitgraven van veenputjes
- opslag van bomen weghalen en het landschap open maken

2 Afmaken bosvorming Op Hees

Activiteit: ontwikkeling natuurlijk bos

Doel: zodat vleermuizen, eekhoorns, dassen en verschillende broedvogels voldoende voedsel en geschikte broedplekken vinden. Verder een grotere variatie aan inheemse boomsoorten én in leeftijdsopbouw van de bomen

Beheer: doorgaan met verwijderen van douglas, Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers, nieuwe open gaten in het bos maken

3 Bloemrijke weilanden

Activiteit: waar mogelijk graslanden van Op Hees verschrallen, dat wil zeggen het niveau van voedingsstoffen in de bodem verminderen

Doel: bloemrijkere graslanden, die aantrekkelijk zijn voor vlinders zoals bruin zandoogje, hooibeestje, kleine vuurvlieder en oranjetipje en waar vleermuizen langpootmuggen en meikevers kunnen vangen

Beheer: de relatief natte percelen langs de Spielaan twee tot drie keer per jaar maaien, voor andere percelen met de boer afspreken om mestvrije zones langs sloten en greppels te verbreden

4 Kamsalamander en ringslang

Activiteit: poelen en sloten zo aanpassen dat ze planten en dieren meer te bieden hebben

Doel: geschikt leefgebied creëren voor kamsalamander en ringslang, nieuwe kansen bieden aan oevervegetaties
Beheer: poelen baggeren en vergroten, bomen weghalen, nieuwe poelen graven, oevers sloten afvlakken

5 Natuurlijke lijnen

Activiteit: behoud van lanen, singels, houtwallen en knobomen

Doel: de cultuurhistorisch waardevolle bomen bieden nest-, rust en uitkijkplekken voor broedvogels, vleermuizen en andere dieren, terwijl bosopslag aantrekkelijk is voor reeën, dassen, ringslangen en spotvogels

Beheer: alleen bomen verwijderen vanwege de veiligheid, laan vervangen als zestig procent van de bomen dood is; voortzetten hakhoutbeheer Op Hees; resterende bomen Soesterveen onderhouden als singel

6 Historisch karakter

Activiteit: levend houden van historische landschappen

Doel: behoud besloten karakter Op Hees, inclusief historische verkavelingspatronen, en herstel oude veenlandschap Soesterveen

Beheer: door het beheer van het veen, het bos, de weilanden, de poelen, de sloten, de houtwallen, de lanen en de singels blijft het kleinschalige landschap intact

7 Meer te beleven

Activiteit: verbeteren informatievoorziening, want hoe meer je weet, hoe meer je ziet, hoe meer je geniet

Doel: inspelen op behoefte omwonenden aan meer kennis en belevingsmogelijkheden van de bijzondere natuur in hun 'achtertuin'

Beheer: handhaven diverse routes, plaatsen nieuwe infoborden en -panelen, uitbreiding berichtgeving in diverse media, en organisatie natuurwerkdagen, excursies en kleinschalige activiteiten

Het natuurlijke verleden herleeft

Op Hees en Soesterveen zijn natuurgebieden waarvan de geschiedenis teruggaat tot de middeleeuwen. De geschiedenis is in het landschap nog altijd goed te herkennen. We koesteren de kleinschaligheid van Op Hees, gaan de weilanden bloemrijker maken en de bossen natuurlijker.

Om ook in het Soesterveen dat waardevolle, historische karakter weer tot uiting te brengen, moet er letterlijk nogal wat op de schop. De openheid en de overvloed aan water die zo kenmerkend zijn voor een veenlandschap keren dan terug. Er ligt een plan voor herstel van dit unieke hoogveen gebied. Maar het geld hiervoor ontbreekt op dit moment.

Om zover te komen is ook samenwerking met veel partijen nodig, zoals de burens en andere grondeigenaren om de bijzondere natuur te behouden. Maar ook met overheden om de waterhuishouding te herstellen, met waterbedrijf Vitens om te komen tot vermindering van waterwinning, met boeren om hun bedrijfsvoering zo in te richten dat dieren en planten er baat bij hebben en met beheerders van andere natuurgebieden in de omgeving om de natuur voor de lange termijn veilig te stellen.

Zo kunnen beide natuurgebieden aan de zuidwestkant van Soest uitgroeien tot schitterende natuurparels. De grote afwisseling die beide gebieden tekent, brengt een grote levendigheid aan planten en dieren met zich mee. Wie van historische landschappen en van natuurrijkdom houdt, kan hier zijn hart ophalen. Tot in lengte van jaren.

Herstelplan Soesterveen

Het Soesterveen is het eerste terrein dat Natuurmonumenten in 1927 in provincie Utrecht heeft gekocht. En niet voor niets. Het is een uniek gebiedje met de laatste restanten hoogveen met bijbehorende zeldzame planten. Maar de kwaliteit holt achteruit door verdroging. Natuurmonumenten wil dit natuurgebiedje behouden en dat kan ook. Met uitbreiding, meer vernatting en openheid kan dit vochtige heidegebied ook op lange termijn behouden blijven. Daar is geld voor nodig, daar komt een apart plan voor: Herstelplan Soesterveen.

"Soesterveen is een klein gebied, maar rijk aan bijzondere flora. Het is altijd weer een feest om de kleine zonnedauw te zien bloeien."

Stef van Helmond, boswachter

"Het Soesterveen is het laatste natuurgebiedje in onze provincie dat nog een glimp laat zien van het rijke verleden van dit deel van ons land. Het herstelplan is daarom meer dan alleen maar het herstellen van natuur."

Lianne Schroder, projectleider

"Een heel mooi natuurgebied direct naast onze deur, erg leuk om hieraan mee te werken om het in stand te houden".

Linda v.d. Horst, vrijwilliger

"Een bijzonder gebied wat echt voelt als 'mijn stekkie'.

Violet Middelma, vrijwilliger

De kleine zonnedauw is een vleesetend plantje dat vooral op moerasachtige plekken groeit, zoals het Soesterveen. De grond is hier zo arm dat de plant vlees nodig heeft om aan voldoende voedsel te komen. Met zijn kleverige tentakels aan de bladeren worden insecten gevangen. Soms zie je zelfs een libelle erin verstrikt.

Colofon

Natuurmonumenten
Beheereenheid Utrecht
Tel (030) 230 37 00
www.natuurmonumenten.nl

Vormgeving: SjansenDesign BNO
Druk: juni 2015
Oplage: 500

Fotografie: Luc Hoogenstein,
Natuurmonumenten / Janko van Beek,
Natuurmonumenten,
Natuurmonumenten / E. Goedhart